

יעל

לְעֵל וְלְעֵלִי

נתינת שם "יעל" לבת, יכול ליתן, כי זה מהתנ"ך והיתה צדקת.

אחיות 1234567

יפה

קריאת שם "יִפָּה" לבת – הוא תרגום מאידיש שנקראת שיינא, וכאן בארץ ישראל תרגמו זה.

ירוחם

השם "ירוחם", אף שבריש ספר שמואל וכן בדברי הימים כתיב יְרוּחָם (בחול"ם ולא בשורו"ק) – כתיב (הושע י"ד, ד') אשר בך יְרוּחָם. ואף שפסוק זה אינו שם אדם – קוראים לסימן טוב.

יששכר

קרא לבנו בברית "ישכר" (עם שין אחת) – הרי יששכר קורין ישכר²³, והטעם כדאיתא במדרש (מובא בדעת זקנים מבעלי התוספות פרשת ויצא) שכתב: "יששכר – יש בו שני שינין, אחת בשביל משמעות דנתן אלוקים את שכרי, ואחת כנגד שכר שכרתיך שהוא לשון גנאי, ולכן אינה נקראת. דבר אחר משום הכי אין נקראת, לפי שניתנה ליוב בנו כדכתיב ובני יששכר וגו', אמר יששכר אין יוב שם הגון, אוסיף לו אות אחת משמי

²³ ועי' "נודע ביהודה" (תנינא אהע"ז ס" ק"ז) שכתב בין השאר, כי במדינת פולין כל מי ששמו יששכר היה חותם שמו בש' אחת, וכן עולה לתורה בש' אחת... וגם בתנ"ך אף שנכתב בשני שיני"ן מ"מ נקרא בחד ש', "אך מיום בואי למדינות הללו, אני שומע בקהלתנו עולים לתורה בשם יששכר בב' שיני"ן, ע"ש בכל דבריו.

ויקרא שמו ישוב, והיינו דכתיב בסדר פנחס ל"שוב"²⁴.

לפני החספה

מן

הרוצה לקרות שם בנו ע"ש מרן הרב שך זצ"ל, "אלעזר מנחם מן", השם "מן" הוא שם בפני עצמו, ונזכר בשמות גיטין באהע"ז ע"ש.

אח"כ 1234567

מנוח

השם "מנוח", שהיה צדיק וגדול בדורו (במדבר רבה פ"י סי' ה'), אך מאידך גיסא היה עם הארץ (עיין עירובין י"ח, ב') – רבינו מנוח חיבר חיבור על הרמב"ם ונדפס, גם נזכר בתוס' (חולין כ"ד, א' ד"ה טעמא).

נסים

השם "נסים" לבן, מקורו ברב נסים גאון מתלמידי רב האי גאון, עיין שם הגדולים, ואחריו נקראו הרבה ראשונים.

עליזה

השם "עליזה" לבת, הוא תרגום מפריידא.

פטר

מעשה שהיה במי שהיה שמו "פטר" ובאו לשאול ממרן הקה"י זצ"ל, והורה שאין לו לשנות השם, כיון שאחד מבעלי התוס'

²⁴ והנה מרן החזו"א זצ"ל אמר לבעל קורא שלו ר"ד גביוף ז"ל, שבפעם הראשונה שנזכר בתורה "ישכר" יאמר "ישכר" מלא, ובשאר מקומות יאמר "ישכר" חסר, (והוא על פי דברי רבותינו בעלי התוס' שהבאנו). וכן כתב לנו מו"ר שליט"א: שמעתי מהר"ר דב גביוף זצ"ל, שהיה בעל קריאה אצל החזו"א, שהחזו"א אמר לו לנהוג כן.

נקרא בשם זה – ה"ה רבינו פטר (עיין תוס' גיטין ח' א' ד"ה ר' יהודה שאל ר' פטר לרבינו תם". ועי' גם במרדכי גיטין סי' תס"א).

פסח

יש הקורין לבניהם "פסח" – על שמות אין מקשין. כנראה אחד נולד בפסח וקראוהו ע"ש החג ונשתרבו השם. ובמכתב אחר: אצלינו נהג השם הזה, וכמה גדולים נקראו בשם הזה, (ועיין בשם הגדולים החדש בס' קרבן פסח), ר' פסח פינפער, ר' פסח פרוסקין. (ועיין שו"ת "תורת חסד" אהע"ז סימן כ"ז).

פרידה

רוצה לקרוא לבתו בשם "פרידה", על שם מה שאמרו בגמ'¹²³⁴⁵⁶⁷ (ב"ק ל"ח, ב') שהקב"ה ציוה את בני ישראל להילחם בעמון ומואב, מכיון ששתי פרידות טובות יש לו להוציא מהן רות המואביה ונעמה העמונית – באידיש יש שם כזה, ובאידיש היינו שמחה. ואמנם מקובל ש"פרידה" הוא תרגום של השם "עליזה", ולמעשה לענין הכינוי לשם "פרידה", יעשו כרצונם, אם בשם "שמחה" ואם בשם "עליזה".

צללפונית

לענין לקרוא לבת בשם "צללפונית", עיין מהרש"ל בחכמת שלמה בבבא בתרא צ"א, א' שכתב שם: "הצללפונית היא אמו של שמשון בדברי הימים בסוף יחס יהודה, והוא טוב מפני רוח רעה, מצאתי"²⁵.

²⁵ והוסיף מו"ר שליט"א ששם זה ניתן למי שלא היו הבנים מחזיקין אצלה, ובירושלים היתה אשה שמתו ילדיה ונתנו לבתה שם זה וחיתה למעלה ממאה שנים.

קרן

השם "קרן" לבת, (תיבה שמשמשת גם בלשון נקבה, עיין ירמיה מ"ח, כ"ה "נגדעה קרן מואב"), ואף איוב קרא שם בתו "קרן" (עיין איוב מ"ב, י"ד "ושם השלישית קרן הפוך") – הספרדים קורין כן אף שזה חצי השם.

רחל

יש שהביאו למנוע מלקרות השם "רחל", (ועיין פירוש הטור פרשת ויצא ל', ג') – לאשתו של רבי עקיבא קראו כן (עיין אבות דרבי נתן פרק ו'), וכן גם בתו של שמואל (עיין שבת קנ"ד, א' ובתוס' שם, ובבכורות ג', ב'; ר' מרי בר רחל).

שאול – דוד

יש שעורר שלא לקרוא לילד אחד בשם "שאול – דוד" ע"ש שני מלכי ישראל, יען ובחייהם לא היו אוהבים זל"ז, וכמו שאין קוברים יחד שנים שהיו שונאים זה לזה (יו"ד סימן שס"ב ס"ו) – אין להקפיד כלל וכבר השלימו בחייהם.

שכנא

השם "שכנא" לבן, עיין תוס' כתובות (ק"ד, ב' ד"ה שני) ובשבת (י"ב, ב' ד"ה שבנא). (ועי' בית שמואל אהע"ז שמות אנשים אות ש' ובהגה' שי למורה שם).

שמחה

השם "שמחה", מקורו בגמרא (סוכה מ"ח, ב') הנהו תרי מיני חד שמיה ששון וחד שמחה. ואף שאין לקרות ע"ש אדם רשע,

כיון שהוא שם יפה מתירין, כמו שכתב הרב חיד"א ב"שם הגדולים" ^{אח"ח 1234567} אצל ר' אברהם הכהן. ואף שבדורינו אין לסמוך ולקרות בשם רשעים אפילו אם הוא שם יפה, כמבואר להלן פרק י"ד בהערה, כיון שיש מתירין קשה למחות. (וגם י"ל דשאני הכא שאין אותו רשע ידוע ואינו נראה כקורא על שמו, ועיי' "פני יהושע" כתובות ק"ד, ב').

שניאור

^{אח"ח 1234567}

השם "שניאור" – השם בא ממחלוקת כמו שכתב בשם הגדולים.

שרגא "פייבל", מנחם "מנדל"

טעם להשם שרגא פייבל, או מנחם מנדל וכיו"ב – היה אחד שקראו לו שרגא, וכינוהו פייבל ע"ש עירו או ע"ש מראהו (כמו שחור או לבן וכיו"ב), או ע"ש מלאכתו (כמו סנדלר או חייט וכיו"ב), וכל כיו"ב, והיו מכניין אותו כן, ולכן גם הוא עצמו היה חותם כן, ואח"כ כשנפטר והשאיר דורות, נקראו על שמו כמו שחתם, וחשבו שהיה איזה טעם לזה ולא ידעו שזה היה במקרה כנ"ל.

השם "שרגא", הוא כמו אבנר בן "נר". והשם "שרגא פייבוש" – "פייבוש" הוא שם בפני עצמו.

השם "זונדל" הוא שם באידיש.

השם "העשיל" המצורף לשם "יהושע" (כמו בעל "חנוכת התורה"),

הוא כינוי כנראה. (וכן הוא להדיא ב"בית שמואל" שמות אנשים אות ה':¹²³⁴⁵⁶⁷ יהושע המכונה העשיל).

השם אפרים "פישל" – פישל זה דג והוא שם בפ"ע. (בס' "טעמי המנהגים" עמ' תק"כ הביא הטעם מה שמכנין לאפרים "פישל", מחמת שיעקב אבינו בירך את בניו "וידגו לרוב", ופירש"י כדגים הללו שפרים ורבים, ובשם "אפרים" נכללה יותר הברכה, כמו שנאמר כי הפרני אלוקים וגו', ע"ש. ועי' בית שמואל שמות אנשים סוף אות ו' ובסדר מהר"ם שמות ו' ברכת המים סקמ"ג).

אוצר החכמה

תם

קרא לבנו "תם" ע"ש רבינו תם, ואח"כ נתברר לו שרבינו תם היה שמו "יעקב", ורק שנתכנה בכינוי תם ע"ש שיעקב היה איש תם יושב אהלים²⁶. – אם כבר קרא קרא, שיש גם אחד מהגדולים רבינו תם בן יחייא, מובא בשם הגדולים להרב חיד"א (מערכת גדולים אות ת' סק"ד).

²⁶ ובהגהות מהרי"ד על ספרא (בחוקתי פרשה ב') כתב: "ונתגלה לי בחלום בשנת תרי"ד, בחודש אייר, שלכן נקרא רבי יעקב איש תם (בשם) רבינו תם, עבור שהוא תיקן תיקון תורת הנדוניא (שיחזיר הבעל הנדוניא ליורשי האשה - אם מתה בתוך י"ב חודש) וביטל זו הקללה של "ותם לדיק" (עיין ספר הישר לר"ת סי' תקע"ט).

השם הנוסף צריך להיות ראשון^[1234567]

הג"ר חיים שמואל לופיאן זצ"ל, נולד בחודש אדר תרס"ו בעיירה קעלם לאביו מרן הג"ר אליהו לאפיאן זצ"ל ולאמו הצדקת מרת שרה לאה בת הצדיק המופלא רבי יצחק דוד רוטמן, בשמו כרוך סיפור מופלא.

לאביו הגדול נולד בן שנקרא שמו "שמואל". בן זה לא האריך ימים ונפטר בינקותו. לבן הנולד אחריו קרא על שמו ^{אוצר החכמה} בתוספת השם "חיים" כנהוג, "שמואל חיים". גם בן זה כקודמו לא האריך ימים וימת על פני אביו. אח"כ מצא רבי אליהו בדברי הגר"א שהשם הנוסף צריך להיות ראשון.

באמונתו האיתנה בדברי חכמים, תלה את קיצור ימי בנו בכך שלא עשה כדברי הגר"א, ובעוז-רוחו לא נרתע מלקרוא לבנו הבא "חיים שמואל", כשהפעם השם הנוסף הוא הראשון! ("משל האבות", ביקור חולים ח"ב עמ' 344).

פרק ג'

השמות שלא שמענו עליהם

הנקרא בשם "אורן", יקצר את הנו"ן ומכאן ואילך יקרא "אורי"
או "אהרן".

הנקרא בשם "אלון", ישנה שמו ל"אליהו".
אוצר החכמה אח"ח 1234567

אין לקרוא לבן בשם "בכור", כי אין כזה שם. ואצל הספרדים,
אי נהוג (בדורות הקודמים) נהוג.

הנקרא בשם "גיא", יחליף שמו לשם המתחיל באות ג'.

הנקרא בשם "גל", יחליף שמו ל"גלעד".

אין לקרות בשמות "אוראל", "גילה", "רינה", "דיצה" ו"חדוה".
השם "דליה" לבת – לא שמענו שם כזה. ואצל הספרדים, אי
נהוג (בדורות הקודמים) נהוג.

הנקראת בשם "דנה", תשנה שמה ל"דינה".

קרא לבתו שנולדה ביום הכפורים בשם "זהורית", על שם
לשון של זהורית – המציא שם מהראש.

קורין לו "זוהר", יחליף השם ל"מאיר"²⁷.

השם "ישראלה" – המשוגעים המציאו שם זה.

אין לקרות בשמות "לבנה", "שירל" ו"שלהבת".

השם "ליאת" לבת – כמדומה שהוא שם של המושגעים.

²⁷ ומעשה שהיה בא' שקרו לו "זוהר", ויעץ לו מו"ר שליט"א שיוסיף את
השם "מאיר", ולא להחליף, וכתב לנו מו"ר שליט"א: כנראה היה סיבה
לזה, אולי ההורים לא רצו, איני זוכר כעת.

השם "מַאִירָה" לבת, יש שכתבו שלא לקרותו מפני שיש לזה משמעות של קללה – מאִירָה, והוי פותח פה לשטן – זה בחיריק וזה בציירי, אבל בלאו הכי אין להמציא שמות מהראש.

אח"ח 1234567

הנקרא בשם "מור", ישנה שמו ויקרא "איתמר".

קריאת שם "מורִיָה" לבת – לא שמענו שם כזה והוא שם הר ולא בני אדם.

יש הקורין לבתם בשם "נְסִיָה" ע"ש הנס שקרה במשפחה – אין לו טעם וריח.

יש אומרים כי מי שנעשה לו נס עם לידת בנו, יקרא שם הילד "יהודה" מלשון הודאה – לא שמענו.

אין לקרות לבן בשם "סימה" או "סמי", שכתבו זה סימן למלאך המות (בספרי קבלה).

קורין לה "שיִרָה" – יש להוציא את היו"ד ולקרותה שרה. וכל אחד יכול לומר לה כן, אם יתקבל. ומה שאמרה שנולדה בשבת שירה – א"כ אם נולדה בפרשת פרה יקרא לה פרה, ובפרשת מצורע יקרא לה מצורע. ואין להמציא שמות מהראש.

מי ששמה "שירן" או "שני", תחליף ל"שרה".

השם "תהילה" לבת – לא שמענו שם כזה, אך הספרדים יכולים לקרות.

השם "תחיה" לבת, לא מצינו שם זה, ואם הספרדים נהגו נהגו.

קורין לו "תמיר", אין שם כזה, ומכאן ואילך יקראו לו "איתמר". וכן מי ששמו "תומר" – אין כזה שם ויקרא "איתמר".